

3. Татенко В. О. Суб'єктно-вчинкова парадигма в сучасній психології // Людина. Суб'єкт. Вчинок : Філософсько-психологічні студії / [за заг. ред. В. О. Татенка]. – К.: Либідь, 2006. – С. 316-358.
4. Юнг К. Г. Об энергетике души / К. Г. Юнг. – М.: Академический Проект, 2008. – 297 с. – (Серия «Психологические технологии»).

Вихрущ А. В.

д.пед.н., професор, зав. кафедри
психологічних та педагогічних
дисциплін ЮФ ТНЕУ

ПСИХОЛОГІЧНА КУЛЬТУРА СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ВИКЛИКІВ СУЧАСНОСТІ

На нашу думку, з позицій персонологічного підходу, насамперед доцільно аналізувати проблему закономірностей розвитку особистості. Змінюється вік людей, їх психологічні особливості, незмінною залишається важливість закономірностей професійної діяльності: стресори, комунікаційна культура, емпатія, вміння сприяти розвиткові з врахуванням індивідуальних особливостей, творчість, співпраця з оточенням, мотивація, самовдосконалення, психологічна культура...

Багаторічна співпраця зі студентами педагогічних факультетів України і Польщі, вчителями різних предметів дозволяє виокремити ряд закономірностей на які варто звернути увагу.

Насамперед маємо на увазі інтеграцію інформації з предметів гуманітарного спрямування. Пріоритетним завданням залишається проблема самопізнання. В першу чергу необхідно відмовитися від стереотипів, які притаманні сучасній науці. Чого лише вартує тезис про незмінність темпераменту. Хто з практиків може стверджувати, що людина має один вид темпераменту? Ми обстоюємо тезис про два види, співвідношення між якими змінюється в процесі розвитку. Відповіді студентів і учителів дозволяють зробити висновок, що вірна самооцінка є швидше винятком ніж правилом. Думка Хілона «Пізнай самого себе і ти пізнаєш Бога і світ» упродовж тисячоліть не втрачає актуальності.

Пропозиція для студентів визначити свої переваги і недоліки незмінно викликає зацікавленість. Ці запитання повинні стати звичними, починаючи з середньої школи. Адже акцентуючи увагу на позитивних аспектах можна не лише нейтралізувати недоліки, але й досягти значно більших успіхів у професійній діяльності.

На нашу думку, перспективною є методика, популяризована польськими колегами, яка передбачає ознайомлення респондентів з системою понять: любов, незалежність, особистісний розвиток, порозуміння, еластичність, освіта, повага, свобода, віра, мудрість, креативність, здоров'я, фізичний стан, уява, життєва енергія, краса, користь, мрії, інтимність, добра забава, гумор, безпека, спокій, енергія, комфорт, щирість, дружба, повага, лояльність, вдячність та ін. Необхідно записати ті слова, які мають особистісне значення (студенти вибирали від десяти до тридцяти трьох), пізніше необхідно залишити десять з вибраних, тоді лише п'ять і на завершальному етапі

провести ранжування від найбільш значимого показника до найменш актуального, який має п'ятий номер. Самоаналіз вибору засвідчує перспективність методики. Цікавими є спроби повторної діагностики через певний час з метою оцінки змін у пріоритетах [2].

Перспективним залишається міждисциплінарний підхід у науці та практиці. Розглянемо перспективи єдності психології, філософії та педагогіки на прикладі праці професора львівського університету К. Айдукевича, який підготував текст для енциклопедії виховання, а в 1934 році опублікував окрему книжку з красномовною назвою «Логічні основи навчання». К. Айдукевіч виокремлює поняття «навчання» і «учіння». Важливим є висновок щодо поступового використання в процесі навчання учнів, починаючи з елементарного рівня, таких видів діяльності, які на якісно вищому рівні характерні для роботи вченого.

Окремий підрозділ має важливу назву «Логіка і дидактика». Насамперед виокремлено методологічний аспект. На думку вченого методологія науки окреслює суть доведення істинності, вирішення проблеми, особливості дефініції понять. Так як дидактика є теорією навчання, а методологія виступає в ролі теорії наук, то саме методологія повинна сприяти визначенню теоретичних засад дидактики. К. Айдукевіч виокремлює проблему знання вчителем предмету навчання та його теоретичних засад необхідних для розуміння закономірностей навчання інших.

Важливим є висновок, що при вивченні математики (цей предмет взято як приклад) важливо щоб учень не лише вмів здійснювати математичні дії, але й розумів сутність доведення, закономірності доведення істинності результату.

Підкреслена важливість психології для вирішення поставлених завдань. Зауваживши, що при вирішенні методичних проблем основна увага звертається на навчальний матеріал, фахівці менше займаються проблематикою навчання учнів доведенням результату, дефінуванням, пошуком закономірностей, конструюванням гіпотез.

Не втрачають актуальності висновки щодо процесу читання, внаслідок якого створюється система зв'язків набагато вищого рівня ніж асоціація. Підкреслена значимість індивідуального сприйняття понять і психологічні аспекти спільного розуміння суті поняття, що дозволяє уникнути непорозумінь.

Для сучасної дидактики особливе значення має філософська оцінка суті запитань. Серед основних вимог до питань виокремлена проблема ясності (ідея Й.Ф. Гербарта як бачимо не втрачає актуальності). Перспективною видається теза, що запитання має також інформаційну складову, тобто через запитання співрозмовник також одержує певну інформацію. Цікавим є висновок щодо елементів маніпулювання, прихованого впливу на співрозмовника через відповідно підібрані запитання. При оцінці дидактичних запитань звертається увага на навідні запитання в процесі навчання учнів, елементи дидактичної гри [1].

Теоретикам і практика варто звернути увагу ще на одну особливість. Викладач як правило сам вибирає перелік питань, які аналізуються в навчальному процесі. У цьому є логіка так як досвід, обізнаність з літературою, дослідницька діяльність дозволяють визначати пріоритети. У той же час варто звертатися до студентів, учителів з пропозицією самостійного визначення актуальних для них питань. З подібною думкою ми

звернулися до польських студентів другого курсу (спеціальність – англійська філологія). Запитання молодих людей доволі красномовні. Насамперед їх цікавлять проблеми сенсу життя, проблематика психічних захворювань, досягнення успіху, подолання кризових явищ.

На нашу думку викладачі різних предметів повинні більше уваги звертати на наступні проблеми, які власне кажучи можуть стати структурою нового покоління підручників : здоров'я студентів і викладачів, персонологія, закономірності виховання, маніпуляція, асертивність, психологічний захист особистості, світ учня, світ учителя, основи навчання і учіння, закономірності розвитку людини, педагогіка творчості, конфліктологія, управління колективом, коучінг в освіті, самореалізація учасників навчального процесу.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Ajdukiewicz K. Logiczne podstawy nauczania. Odbitka z Encyklopedii Wychowania. Warszawa: Nakładem „ Naszej Księgarni ” Sp. AKC Związku Nauczycielstwa Polskiego, 1934. – 79s.
2. Lebda D. Co się naprawdę dla ciebie liczy? // Coaching. – 2017, nr 1. – S. 8 – 11.

УДК 316.6

Гірняк А. Н.,

к.психол.н., доцент, доцент кафедри психології та соціальної роботи ЮФ THEU

Бейгер В. А.

студенка 4-го курсу спеціальності «Соціальна робота» ЮФ THEU

СТАВЛЕННЯ МОЛОДІ ДО ПРОЯВІВ ІНФОРМАЦІЙНОГО ШАХРАЙСТВА У СУЧАСНОМУ ПОСТІНДУСТРІАЛЬНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

У публікації презентуються результати соціального *online* опитування молодіжної аудиторії міста Тернополя, що проводилося з 5 по 10 лютого 2017 року. Всього опитано 180 осіб віком 18-25 років, які в абсолютній більшості є студентами тернопільських навчальних закладів.

У ході дослідження з'ясовано, що більшість представників сучасної молоді надає *перевагу наступним джерелам інформації*: Інтернет (68,2 %), центральному телебаченню (13,6 %), друзям чи родичам (9,1 %), книгам (6,8 %), газетам і журналам (2,3 %). Водночас виявлено, що зазначена вікова категорія респондентів повністю ігнорує як джерело інформації – радіо та місцеве телебачення.

Прикметно, що особи юнацького віку здебільшого з недовірою *ставляться до засобів масової інформації*. Так 4,4 % опитаних зовсім не довіряє ЗМІ, 22,2 % переважно не довіряє, а 46,7 % не визначилися із